

Kritisch denken
voor beginners

Menno de Bree
www.mennodebree.nl

M^E_N^N_O
DENKT

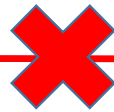
Disclaimer: wat ik doe (of zou moeten doen):

UMCG:	docent
Menno Denkt:	spreker, trainer
Financieele Dagblad:	columnist
Brainfeed:	docent
The School of Life:	docent, auteur
METC BEBO:	ethicus

Kritisch denken

- **Denken en niet-denken**
- **Kritisch denken en niet-kritisch denken**

John Dewey

1. **Bewering:** Wat vind je nu eigenlijk?
2. **Grond:** Op basis waarvan?
3. **Gevolgen:** welke conclusies kun je trekken?

Ingrediënten

- Gevoeligheid, opmerkzaamheid
- Taal (concepten)
- Vrijheid
- Anderen
- Gezond verstand
- ...

Rede, verstand (niet-kritisch bekeken)

Rede

Redelijk = voor elk redelijk wezen noodzakelijk geldend.

'Relations of ideas' (Hume)

Descartes

'Het gezond verstand is het best verdeelde goed ter wereld,
al was het maar omdat iedereen er zo veel van denkt te hebben
dat zelfs degenen die anders het moeilijkste tevreden kunnen worden
gesteld, er doorgaans niet meer van willen hebben dan ze al bezitten.'

(Over de methode, boek 1, p 61)

Relations of ideas

Simpele logica

A of niet-A

Als A dan B

A

Dan B

Denkfoutjes: de hypochondrische patient

Dokter, ik denk dat ik kanker heb, want ik heb zo'n hoofdpijn!

Mensen met kanker hebben 'zo'n hoofdpijn'

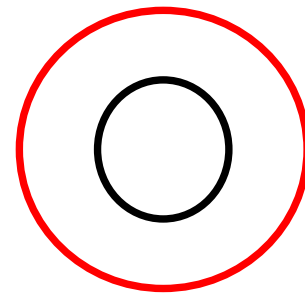
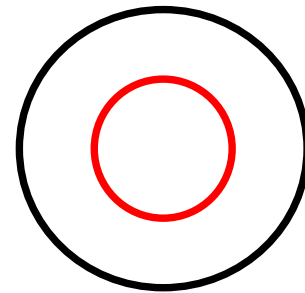
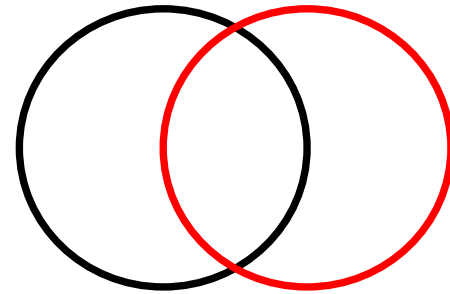
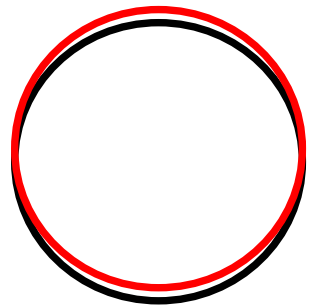
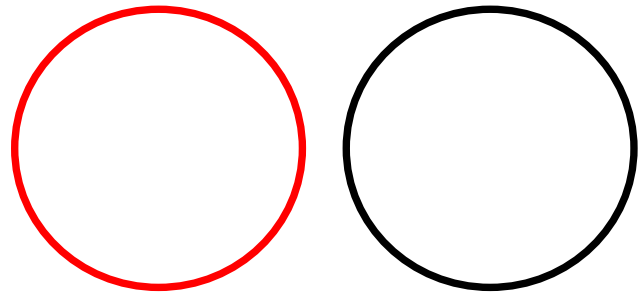
Ik heb zo'n hoofdpijn

Ik heb kanker

Als A dan B

B

dus A

Mogelijkheden (Leibniz?)

1. Noodzakelijk
2. Waarschijnlijk
3. Mogelijk
4. Onmogelijk

Oordelen

Oordeel

- **Bewering:** een zin waarmee je het eens of oneens kunt zijn
- Oordelen en veroordelen
- Oordelen en meesterschap, kwaliteit en zin

Ware

Goede

Schone

Tegenspraak: X is mooi X is *niet* mooi

Opheffing: A vindt X mooi B vind X *niet* mooi

Instrumentele rationaliteit

Hoe kom ik snelst, kosten-effectiefst, met het minste gezeik, met zo weinig mogelijk kleerscheuren aan de overkant?

- Effectief en efficiënt
- Meetbaar
- Beheersbaar
- Nut
- Eenheidsworst: 'alle neuzen dezelfde kant op'
- Ijverig

Wat is de centrale bewering?

'... You look at the nuclear deal, the thing that really bothers me, it would have been so easy, and it's not - as important as these lives are - nuclear is so powerful.

My uncle explained that to me many, many years ago, and that was 35 years ago, he would explain the power of what's going to happen and he was right. Who would have thought that?

But when you look at what's going on with the four prisoners - now it used to be three, now it is four - but when it was three, and even now, I would have said: it is all in the messenger.

Fellas, and it is fellas because, you know, they don't, they haven't figured the the women are smarter right now han the men, so, you know, it is going to take them another about 150 years.

But the Persians are great negotiator, the Iranians are great negotiators. So, and they, they just killed, they just killed us.'

Enkele overdenkingen

- Iedereen kan denken – maar niet vanzelf
- 'Denken doe je met zijn tweeën'
- Inpasbaar in 'regulier' onderwijs en overleg
- meer attitude dan vaardigheid. Meer neutraliseren van 'dingen die het denken stoppen' dan 'positieve vorming'

- ‘Tot oordeel brengen’
- Elk type oordeel zijn eigen omgangsvorm, criteria, exactheid
- Categoriefoutjes | manieren van kritisch denken
- Het gevaar van ik-boodschappen
- De relatie tussen oordelen

Praktijkvoorbeelden:

zwarte piet, handen wassen

<https://fd.nl/fd-persoonlijk/1223791/laten-we-elkaar-in-de-zwartepietendiscussie-niet-de-zwartepiet-toespelen>

<https://www.medischcontact.nl/nieuws/laatste-nieuws/artikel/waarom-dokters-hun-handen-niet-wassen.htm>

Dank voor uw aandacht!

info@mennodenkt.nl

M^E_N^N_O
DENKT